

AFDELING II

DIE PLEK VAN SIELKUNDE IN DIE OPLEIDING

VAN ONDERWYSERS

DIE PLEK VAN SIELKUNDE IN DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS

HOOFSTUK I

HISTORIESE OORSIG OOR DIE ALGEMENE SIELKUNDE

INLEIDING.

Onder die vakwetenskappe wat tydens die afgelope vyftig jaar tot groei en ontwikkeling gekom het, neem die Sielkunde 'n baie belangrike plek in.

As onderdeel van die filosofie egter, is die sielkunde veel ouer.

Tereg merk Campbell Stewart op dat „The early treatment of psychology was as a branch of philosophy to be investigated on speculative lines, as in the Associationism of Locke, and, more particularly, of Hume and Hartley; or by introspection as Wundt and his disciples developed it.”¹⁾

Hierdie sielkunde kan met reg genoem word bewussynspsigologie omdat die bewuste verskynsels nie alleen die uitgangspunt was van hulle wetenskaplike ondersoek nie, maar hulle was ook die enigste psigiese realiteite.

Netsoos 'n ketting onderling kousaal en volgens die wette van assosiasie, het hierdie bewussynsverskynsels deur die bewussyn gegaan. „It was essentially a study of mind or rational processes.”²⁾

McDougall gee hierdie raak omskrywing van die ouere psigologie (voor plus minus 1900): „The association psychology, which was long dominant in England, of which Locke and Hume were the founders, and of which Hartley, the two Mills and Bain, were the

---

1) Stewart: The Sociological Review, Vol.XLII.
Section One. 1950. Bls.12.

2) Ibid., bls.12.

leading exponents, claimed to explain all experience as a succession of "ideas"; these were said to be linked or associated together and to draw one another along into consciousness by means of their links or automatic couplings. Now, though "ideas" seemed to be facts or real things, it was difficult to give any adequate picture of the links or couplings; and therefore Hartley, one of the first of the associationists, devised, no doubt with a sense of great relief, the plan of attributing to the brain the couplings and all the pulling and pushing, in short, the whole business of shunting and shifting "ideas" into and out of "unconscious". And the more the brain was studied,³⁾ the better it seemed to lend itself to this purpose."³⁾

By hierdie opvatting van die sielkunde is daar ook wel gebruik gemaak van die eksperiment. Maar hierdie eksperimente het altyd gegaan op die gebied van die psigologie van die sintuie soos byvoorbeeld, waarneming, geheue, ens.

Inderdaad was dit dan ook so dat in die ouere psigologie die hersene in hulle stoflike, dus fisies-chemiese bestaansvorm beskou word as die eintlike laaste verklaringsgrond van die psigiese verskynsels.⁴⁾

---

3) McDougall W.: An Outline of Psychology. Bls.20.

4) Vergelyk A.Kuypers: Het Onbewuste in de Nieuwere Paedagogische Psychologie, bls. 14 - 15; Voor den "Erlebnisrealist" is er, krachtens zyn "grond-principia, niet iets, dat "onbewust" zou kunnen heeten en dat toch psychisch van aard zou zyn. Verdwynt een voorstelling uit het bewustzyn, en komt zy later terug, dan "bestond" die voorstelling in den tusschentyd niet anders dan als "cerebrale voorstellingsdispositie", als "hersen-spoor". By elken passenden prikkel, van buiten af of van binnen uit, treedt ze als voorstelling in het bewustzyn. Het "continue" vond men alleen in de hersenen."

Die beste voorbeeld van hierdie ouere opvatting oor die psigologie in sy toepassing op die leerproses, is die bekende vyf stappe van Herbart.

Fleming druk dit as volg uit: "At the time when the chief interest of educators was directed towards the production of intellectual changes ... the processes involved in learning were believed to correspond quite clearly to the "teaching steps" of preparation, presentation, association with other knowledge, generalisations based on this, and application in fresh situations."⁵⁾

As een van die eerste reaksies wat in die ouere bewussyn-psigologie prem re betekenis gehad het, het gekom die opvattinge van Freud en die sogenaaende dieptepsigologie .

Volgens Freud het die bewussyn alleen sekondêre betekenis.

Om 'n individu te leer ken moet die psigoloog deurdring tot die "onbewuste", die eintlike psigiese wêreld.

In daardie "onbewuste" is die ware oorsake te vind van alles wat in die bewussyn slegs as aanduiding deur die introspeksie waar te neem is. "The tendency was then away from the rational categories of thought to the sub-rational and genetic factors from which rationality was an emergent adjustment, the inner drives in their adaptive interplay with environment."⁶⁾

---

5) Fleming C.M.: The Social Psychology of Education. Kegan Paul. 1944. Bls. 30.

6). Stewart: The Sociological Review. Vol. XLII. Section One, 1950. Bls. 12 - 13.

Vir die opvoedkundige sielkunde is dit van waarde omdat die nadruk nou meer geval het op die "individu" (die opvoedeling) en minder op die metodologie van die leerstof, (soos by Herbart die geval was,) op die driflewe en sy uitinge, en minder op 7) die kenlewe.

- 7) Kuypers: Het Onbewuste in de Nieuwere Paedagogische Psychologie. Bls. 63 - 64.

"Onder hen, die de beteekenis van het driftleven voor het menschelyk gedrag en bewustzyn nauwkeurig hebben bestudeerd, neemt Mc.Dougall ongetwyfeld een eerste plaats in. Zyn werk: An introduction to Social Psychology, beleefde in twaalf jaren vyftien drukken (Eerste druk 1908.) Hy meent, dat de Psychologen niet langer tevreden moeten zyn met de onvruchtbare en beperkte opvatting van hun wetenschap als die van het bewustzyn, maar dat ze haar dienen op te vatten als de leer van de ziel in al haar aspecten en vormen van functionering, "or, as I would prefer to say, (as) the positive science of conduct or behaviour. Psychology must not regard the introspective description of the stream of consciousness as its whole task, but only as a preliminary part of its work (page 15.) - Instinctive process is truly mental, and involves knowing and feeling as well as doing." (page XIX.)

"Truly mental," d.w.z. de instincten zyn meer dan physiologisch bepaalde, aangeboren tendenties of disposities tot bepaalde soorten van bewegingen. Zy kunnen niet met louter mechanistische termen worden aangeduid en beschreven, omdat ze psycho-physische processen zyn, die dus zoowel psychische als physische veranderingen omvatten.

Ze dienen, volgens Mc.Dougall, te worden beschouwd van uit drie gezichtspunten: het "cognitieve," het "affectieve" en het "conatieve" aspect. Het "instinctieve" gedrag vooronderstelt derhalve ook drieërlei: 1. een aangeboren besef van "ding of object," 2. een "gevoel" by de beschouwing daarvan en 3. een streven naar dat object toe of er van weg. (pag. 26.)

Het "gevoel", dat de werking van een instinct steeds begeleidt, is de "emotie" (pag. 47.) Elk byzonder instinct heeft zyn eigen emotie."

Vergelyk ook met Kuypers die werk "Die Individual-Psychologie en Sy Pedagogiese Beskouinge van Daniël Coenraad Sebastiaan du Preez. N.V.W.D. Meinema - Delft. 1937.

His influence was more widely felt in English writings on educational psychology than Freud's.

- 8) Stewart: The Sociological Review. Vol.XLII. 1950. Bls. 13.

Die uitwerking van hierdie opvoedkundige sielkunde was tweederlei van aard en wel op

1. Skoolsake,
2. Oorverwing en omgewing en die aard van intelligensie.

Tydens die afgelope tien jaar, het nog 'n moontlike benadering ontwikkel deur sosiale interpretasie, as gevolg van studie met betrekking tot, antropologie en sosiologie deur Duitse en Amerikaanse studente.

So ook vertoon die werke van W.I.Thomas, Alfred Adler, W.R.Niblett en andere, deur die veronderstelling van wense en behoeftes vir die aanpassing, inpassing en beheersing in die omgewing, met ander woorde, die sosiale aspek.

Inderdaad, die benadering van die sosiale aspek van ".... stating "wishes" or "needs" is not a denial of genetic sources, but really a change of
9) emphasis."

HOOFSTUK II

DIE INHOUD VAN SO 'N SIELKUNDE KURSUS VIR DIE OPLEIDING VAN ONDERWYSERS

Wanneer ons nou die bydrae van die Sielkunde in die opleiding van onderwysers uiteensit, het ons te make met vyf aspekte in die Kindersielkunde, nl.: -

1. Aspekte van die Leerproses in Hooftrekke.
2. Hooftrekke in die Psigologiese Ontwikkelingstadia van die Kind.
3. Aanpassing van Leerstof en Leerprosesse by die Ontwikkelingstadia en Psigologiese Grondslae van die Kind.
4. In die Opleidingskursus word 'n Beskouing gegee van en Voorsiening gemaak vir, die Sosiale Lewe buite en behalwe die Skool, waarin 'n Kind 'n Onderwyser leef.
5. Om die Onderwyser insig te gee in sy eie Psigologiese Prosesse en sy eie Rol as Onderwyser.

Sonder om in besonderhede in te gaan, behandel ons elkeen van die bovenoemde vyf aspekte afsonderlik.

1. Aspekte van die Leerproses in Hooftrekke.

In die leerproses is begrepe die opvoedeling en die onderwyser; vanuit die standpunt van die opvoedeling (kind) is „om te leer" (learning), 'n wysising van sy bestaande ervaring en reaksie so geartikuleer, om beskikbaar te wees vir reproduksie of herroeping.

Die onderwyser darenteen, begeer om daardie ervaring (kennis) en reaksie op verskeie maniere te herroep, en behoort dus op hoogte te wees met die voorwaardes van die leerproses.

In ons benadering van die leerproses wys ons op vier aspekte nl., :-

1. Die Psigologies-analitiese,
2. Die Psigologies-funksionele,
3. Die Psigologies-orektiese en
4. Die metodes van leer: (aktief en passief).

1. Die Psigologies-Analitiese Aspek van die Leerproses.

Psigologies-analities beskou sluit dit in: gewaarwording, waarneming, assosiasie, voorstelling en begripsvorming.

Ten grondslag hieraan lê die gebruik van die taal om te kan verstaan, tot bewuswording en kommunikasie.

In hierdie verband siteer ons Lewis:

"The psychologists have given us detailed studies of the manner in which the growing child, moved by the urgencies of life in society, fashions his own natural cries into the mother-tongue. From the initial impetus which came from Darwin himself as early as 1840, the work expanded in the hands of such men as Preyer and Stern, who showed that while the child begins with cries as inarticulate as those of the other mammals, he is rapidly helped, by virtue of his innate endowment and the constant pressure of his everyday social life, to achieve the mastery of the language current in the group into which he is born. We see that there is a constant process of mutual adaptation between his primitive cries and the ordered system of conventional speech, and that the chief way in which social pressure acts upon him is to give him the daily experience of finding that language enables him to satisfy his needs in society."

Thus today we have reached the point at which the social nature of language is taken as a fundamental assumption by the professed linguist Jesperson; for instance, is impelled his book "Language" (1922) by saying "the only unimpeachable definition of a word is that it is a human act, an habitual act on the part of one human individual which has, or may have, the effect of evoking some idea in the mind of another individual." Language is thus given its due place in the psychology of society.¹⁰⁾"

Dan gaan Lewis voort en wys daarop dat "the essential function of speech is to influence the behaviour of man. Thus the full dependence of the study of language upon society is at last recognised .... In its cruder form it becomes the dogma that "thought is language" .... And more and more it becomes clear that if in order to understand thought and the products of thought we must study language, in order to study language we must study its working in society."

In die voorwoord opgedra aan Bréal, Semantics, lees ons "The science of language expresses man to himself ...."¹¹⁾

Ons moet in hierdie verband daarop wys dat Lewis se opvatting maar slegs één is van die tot-nogtoe onuitgemackte saak.

'n Ander opvatting hieroor is die van Karl Böhler nl., dat taal 'n uitingsmiddel, 'n omgangsmiddel en 'n middel tot leer is.

Die volledige funksie van 'n taal is beide-individueel en sosiaal.

Daar is ook die geval waar 'n taal slegs

10) Lewis M.M.: Language in Society. Nelson 1947.
Bls. 237 - 239.

11) Ibid., bls. 14.

individueel is, byvoorbeeld, as ek tot God bid..

Dis egter duidelik dat die psigologies-analitiese benadering die grondslag vorm waarop Thorndike se S-R-bond teorie, die Behaviour psigologie, die Gestalt beginsels, ens., later uitgebou kan word.

2. Die Psigologies-funksionele Aspek van die Leerproses.

Die psigologies-funksionele aspekte van die bewussyn is nl., geheue, redeneer, voorstelling en denke.

Die funksionele aspek, is die psigiese werk-saamhede, waarin die ervaring bewaar en gebruik word.

Uit hierdie benadering vloeи voort 'n onder-soek na die aard van intelligensie en 'n inleiding tot verstandsmeting.

3. Die Psigologies-orektiese Aspek van die Leerproses.

Onder die begeringsaspekte sluit ons in belangstelling, aandag, herhaling, nuwigheid, intensiteit, asook sekere aspekte van gewoonte, ens.

Ook emosie word ingesluit as 'n faktor in die leerproses.

4. Die Wyse van Leer.

Wat die wyse van leer betref, onderskei ons hoofsaaklik twee hoofwyses, nl., aktief leer en passief leer, wat in die moderne opvoedkunde nog en ook sàl aanvaar word.

Hier het ons weer te doen met onderskeidings en geen afskeidings nie.

By hierdie sogenaamde aktiewe leer, het ons te doen met opsetlike inprenting van die leerstof by die leerlinge en dis van groot belang vir die onderwyser.

Hierby kom nog die psigologiese metodes van

probeer-fouteer, voorwaardelike reaksie en assosiasie, leer deur insig en alle vorme van „abstrakte” leer.

Vir 'n verdere bespreking van hierdie
metodes van leer verwys ons na Coetzee.¹²⁾

Waterink sê van passiewe leer: die lewe self voed op. Die invloede van die alledaagse lewe is die middel hiertoe.

Met reg kan ons dan ook sê, dis die sosiale beskouing van leer, want passief leer is tot 'n groot mate deel van die lewe en dus moet die onderwyser spesiaal bewus wees van die moontlikhede daarvan tot opvoeding.

Passiewe leer is die sosiale beskouing van leer.

Onverbreeklik is hiermee verbind die reeks van aandag en bewussyn, met die pre- en onderbewuste en die hele onderbou van mores, beginsels, konvensies en instellinge van die sosiale lewe.

Volgens Bogardus is hierdie passiewe leer sosiologies: „Educational groups, thus, are seen to be both formal and informal. The formal is well organized and characterized by informative action. The informal is unorganized, indirect, and characterized by personal appeal. One moves in the rational realm; the other in the feeling sphere. One provides facts; the other, atmosphere and stimuli. One is represented by the carefully directed classroom; the other, by personal followings and by publics.¹³⁾ Both are educationally essential.”

---

12) Coetzee J. Chris.: Inleiding tot die Algemene Empiriese Opvoedkunde. 1942. Afdeling C, Hoofstuk III, bls. 279 - 304.

13) Bogardus E.S.: Sociology, Revised Edition. New York. 1941. Bls. 350.

5. Konklusie.

In verband met die kind-onderwyser verhouding moet egter later meer aandag geskenk word aan die moontlikheid van konflik in die klaskamersituasie, omdat die hoofdoel van leer daardeur benadeel mag word.

Die leerstellinge van die "child-centred" kurrikulum en "interest" is egter onaantastbaar in hulle beginsels van prosedure.

Onderliggend aan die inisiatief van die leerlinge lê egter die kontrole van die onderwyser, wat bepaal word deur sy eie onderwys-beginsels, persoonlikheid en metodes van die bestaande gesindhede in die skool en veral van die gesindhed van die kinders. Die inisiatief van die kinders in die klaskamer word gestimuleer soos Pinsent dit uitdruk nl., "Teaching methods must encourage the active initiative ¹⁴⁾ of the pupils rather than a passive receptive attitude.

Die aard of graad van kontrole van 'n onderwyser in die klaskamer, hang min of meer van bovenoemde feite af.

Die feite, soos uiteengesit, verdien nie almal ewevel beklemtoning nie, byvoorbeeld, gewaarwording, waarneming, assosiasie, ens., sal ongetwyfeld minder aandag geniet as die algemene uiteensetting en motivering van "learning", ens.

Die ewewig van die kursus sal egter bewaar bly, hoewel die onderwyser sekere aspekte benadruk met die oog op die praktyk van die onderwys.

---

14) School and Society edited by D.M.E.Dymes, July - Aug., 1945: A.Pinsent: Conclusion, bls. 81.

2. Hooftrekke in die Psigologiese Ontwikkelingstadia van die Kind.

Voorafgaande is reeds gewys op die reaksie teen die bewussynspsigologie waardeur die klem nou nou val op die opvattinge van Freud en die sogenaamde dieptepsigologieë.

Om 'n individu te leer ken moet die psigoloog deurdring tot die „onbewuste", die eintlike psigiese wêreld.

In daardie onbewuste is die ware oorsake te vind van alles wat in die bewussyn slegs as aanduiding deur die introspeksie waar te neem is.

Vir die opvoedkundige sielkunde is dit van waarde, omdat die nadruk nou meer geval het op die „individu" en minder op die „metodologie," op die driflewe en sy uitinge en minder op die kenlewe.

Die uitwerking van hierdie opvoedkundige sielkunde was tweeërlei van aard en wel op: 1. skoolsake, 2. oorverwing en omgewing.

Die omgewingsuitwerking het geleid tot die sosiale aspek en meer bepaald in terme van opvoedkundige sielkunde nl., die sosiale sielkunde.

Deur eliminasie is ons egter in staat om die middeweg te volg. Stewart sê: „A middle way is to be found in Thouless's General and Social Psychology and attempts to link psycho-analytic practice and theory to social affairs can be seen in Freud's Group Psychology and the Analysis of the Ego, in Karen Horney's The Neurotic Personality of Our Time, in Erich Fromm's The Fear of Freedom, in Flugel's Man, Morals and

Society and in Aichorn's approach to group-therapy."¹⁵⁾

Die groot probleem waarmee ons hier te kampe het is, hoe om duidelikheid te verkry sonder misplaaste beklemtoning en moontlike verkeerde voorstelling, deur 'n te strenge keuse van verteenwoordigers van die verskillende psigologiese rigtinge.

Hier moet ook in gedagte gehou word dat so 'n inleidingskursus vir die opleiding van onderwysers slegs suggestief moet wees, aangesien dit die studente nog ontbreek aan enige sistematiese psigologiese kennis.

Sonder om die besonderhede op te diep moet hierdie aspek die volgende insluit:

1. Die psigologiese veranderinge in die ken, gevoel en wil vanaf geboorte deur die peuter-, kleuter-, skool-, prepuberteit-, puberteit- tot die adolescентestadium.

(i) Die vernaamste oorgange en afwykings word bespreek.

Om slegs een voorbeeld te noem haal ons Benedict aan in verband met die puberteitstadium:

"In our civilization a whole library of psychological studies has emphasized the inevitable unrest of the period of puberty."¹⁶⁾

"This concern with the successful maturing

---

15) Campbell Stewart: The Sociological Review. Vol. XLII. Section One. 1950. Bls. 16.

In hierdie verband kan die werke van die volgende skrywers dien as verwysings na die verskillende standpunte nl., Hall, McDougall, Isaacs, Ross, Bowley, Melanie Klein, Burt, O.A. Sheeler; vergelyk met die werke van: Allport, Pear, Fleming, Benedict, Margaret Mead, Thrasher, Kimball Young, Blackburn, Sprott.

16) Benedict R.: Patterns of Culture, bls. 24 - 25.

of the whole person is associated with a study of basic psychological needs .... The behaviour of adolescents in direct sequel to their behaviour and their experiences in earlier phases of growth.... Homes in which interesting things happen and in which the co-operation of the children is welcomed. Parents who have attained some measure of emotional maturity and some awareness of their own philosophy of living. A corner for some treasured possessions and a certain measure of responsibility for some part of the common welfare. An atmosphere of courtesy and consideration. The security which follows upon the consciousness of family affection. These are the requirements of youth in the home ....

Schools in which meaningful activities occur and in which the willing participation of the pupils is encouraged. Teachers who are themselves emotionally and socially mature. A measure of acceptance and recognition by an admired group. Opportunities for adventure in learning and a chance to contribute deliberately to the corporate life of the whole. These are the needs of youth in the school.

Communities in which attractive enterprises are undertaken and in which there is an acknowledged part for every child to play. Opportunities for recognition, adventure and responsibility. An atmosphere of friendliness and kindness. Provision for the opening of windows upon the communal heritage of art, music, literature, philosophy and religion. This is the setting in which adolescents may mature to healthy adult living .... Encouragement of youthful endeavour .... Courtesy and consideration on the

part of adult co-workers .... and deliberate provision for the acceptance of newcomers into the companionship of the whole ~ these are some of the needs of youth in its working hours .... Mental health is indivisible. A stable life for older men and women rests upon the same foundations of love and goodwill as does the building of a world which shall be suited to the adolescents in their midst." ¹⁷⁾

So benader die opvoedkundige sielkunde hierdie stadium in die woorde van Fleming met betrekking tot die huis, die skool en die gemeenskap.

(ii) In elke geval word die hooftendense van die sosiale verwagtinge en gesindhede beskryf. teen die agtergrond van die gesin as sosiale instelling met die heersende opvattinge en gesindhede van die volwassenes tot die verskillende groeistadia.

(iii) Indien moontlik, iets van die denkvorme en „selfken" van die kinders in hulle eie verskillende sosiale en inkomstegroepe.

Hierin was die opvoedkundige sielkunde in die verlede nog baie swak, bv., die kind in een of ander bepaalde groeistadium word nie genoegsaam gesien teen die hele werklike agtergrond van sy lewensmilieu: sy huis, werkersklas, vriende, spelgroep met prosedure, kragtige norme, ens., nie.

In hierdie verband verwys ons na Reeves waar sy sê „Our education consists of contacts with things and persons, but contacts with persons are the most significant, for persons grow above all through personal relations ... it remains true that human

---

17) Fleming C. M.: Adolescence, bls. 242 - 243.

growth is achieved through the impact on a person .... Education is supremely a social, not a solitary process.

18)

All real life is meeting."

In die opleiding van onderwysers word egter geen praktiese ondersoekingswerk van studente verwag byvoorbeeld, om 'n omvang van die kennis en insig van kinders se ervaring en waardebeoordelings binne sowel as buite die skool op te stel nie.

Die bogenoemde metode mag egter met die nodige leiding en kontrole ontwikkel tot algemene kategorieë van psigologiese groei, wat waardevol is.

Die voorveronderstelling hierin is egter dat studente vatbaar moet wees vir psigologiese studie.

Stewart beveel aan „It is better that students with such limited psychological experience should see children in their out-of-class groupings in order to extend their experience. This method is preferable to the individual 'case study' ...."

19)

In die opleiding van onderwysers word die hooffases in psigologiese groei gekoppel met die grondbeginsels van die metodiek - dit is die volgende aspek wat ons benader.

3. Aanpassing van Leerstof en Leerprosesse by die Ontwikkelingstadia en Psigologiese Grondslae van die Kind.

Wanneer die psigologiese grondslae van die skoolkurrikulum verbind word met die filosofiese en sosiologiese analyse, kom ons tot die „praktiese"

---

18) Reeves M.: Growing Up in a Modern Society.
Bls. 10 - 11.

19) Stewart: The Sociological Review. Vol.XLII.
Section One, 1950. Bls.17.

van die opvoedkundige sielkunde en word dit duidelik dat veranderinge in ons opvatting noodsaaklik is.

Ons verkry duidelikheid oor psigologiese groei-vraagstellinge soos: Waenom moet sekere dinge aan kleuters, ander dinge aan sewe- tot tienjarige skool-kinders en nog ander dinge aan byvoorbeeld, adolescentes, geleer word?

Hierop volg dan onvermydelik: Hoe word hier-die dinge of leerstof aangebied? Die antwoord volg, nl., deur gebruikmaking van metodes. Watter metodes word gebruik as suksesvol beproef?

In die opleiding van onderwysers moet studente dus aangemoedig word om 'n deeglike studie van algemene metodiek en besondere metodiek van die verskil-lende skoolvakke te maak.

Die gevolg hiervan is 'n verdieping van die kritiek oor die inhoud van die vakke deur dit aan te pas by die kinders se ouerdom, bekwaamheidsvermoë en belangstelling.

Andersyds, is dit ook 'n middel waardeur die kwekeling-onderwyser(-es) op relatiewe wyse kan sien wat hulle die kinders leer, byvoorbeeld, die resultaat van 'n toets.

Die voordeel hiervan is, dat die student die skoolleerplan nie moet sien as net blote gegewens wat gedoseer, geleer en geken moet word nie.

Met ander woorde, naas die intellektuele aard van die werk van die kinders, vereis dosering volgens psigologiese aspekte van onderwysmetodiek maar ook gewoontevorming met die klem op aktiwiteit en gesindheid eerder as op die denke-aspek, met ander woorde, op die belangrikheid van "passive learning,"

die krag van groepwerk en opinie.

Die "gees" in die skool word grotendeels bepaal deur 'n sekere mate van leerlingverantwoordelikheid, ceremonies, tradisies ens., as middelle tot noodsaaklike eenvormigheid.

In die opleiding van onderwysers moet besondere aandag geskenk word aan:

1. Die gewoontes wat aktief en passief tuis aangeleer word; die levensomstandighede; spelgroepe; aktiwiteite van vryetydsbesteding; die posisie in die gemeenskap en sosiale verwagtinge van hulle kinders en om te probeer vasstel in hoeverre die gewoontes wat op skool geleer word, enige waarde het in die algemene leefswyse van die kinders.

2. Veral word aandag bestee aan die werklike waarde van deugde soos presiesheid, netheid, ywer, eerlikheid, ens., met betrekking tot die verskillende ouderdomsgroepe van die jeug.

4. In die Opleidingskursus word 'n Beskouing gegee van en Voorsiening gemaak vir die Sosiale Lewe buite en behalwe die Skool waarin en Kind en Onderwyser leef.

In die bespreking van hierdie aspek het ons te make met vraagstellinge oor die opvatting van die skool:

a. Wat is die ou opvatting van die skool? Wat was die doelstelling van opvoeding en onderwys?

(algemeen...)

b. Wat is die moderne opvatting van die skool? Wat is die wese van die opvoeding en onderwys?

a. Wat is die ou opvatting van die skool?

"The school" has too often only been

considered as a moulding and "educating" influence,
a rampart behind which to train children against
the influences of the evil world." ²⁰⁾

Die saak is hiermee egter nog nie van die
baan nie, want sê Stewart: "There is, of course, a
germ of valuable meaning in the idea, but it is fun-
damentally opposed to the idea of an educative
²¹⁾
society."

b. In hierdie verband verwys ons ook na Reeves,
waar sy sê „Education is supremely a social, not a
solitary process. ²²⁾

All real life is meeting."

Dit beantwoord ook ons vraag oor die moderne
opvatting, nl., alle opvoeding is ervaring: sedelik,
moreel, emosioneel, esteties, intellektueel, fisies
en sosiaal; wat opgedoen word, met ander woorde,
ervaring van die werklike lewe.

Coetzee sê van die „nuwe" opvoedkunde:
"Van besondere betekenis vir die ontstaan van die
„nuwe" opvoeding is die opkoms van die Sosiologie.
Die sosiale motief neem in die nuwe opvoeding 'n sen-
trale plek in .... Die sosiologie neem vandag byna 'n
gelyke yplek in met die sielkunde as die belangrikste
hulpwetenskap van die opvoedkunde." ²³⁾

Uit die ondersoekinge van moderne opvoedkun-
diges is dit duidelik dat die skool, of onderwys oor
weinig gegewens beskik met betrekking tot sekere

---

20) Stewart: The Sociological Review. Vol.XLII.
Section One. 1950. Bls.18 - 19.

21) Ibid., bls. 19.

22) Reeves: Growing Up in a Modern Society. Bls.

10, 11.

23) Coetzee J. Chris: Die Moderne Opvoeding. Bls.
19, 21.

ervaringsaspekte, wat nou egter sterk op die voor-
grond tree.
24)

Behalwe dat uit hierdie ondersoekingswerk voortvloeи gegewens oor die rigting en aard van die belang, help dit ook om aan te toon hoedat opinies gevorm word, hoe dit psigologiese stereotipes van denkrigtings en behaviour kan vorm, en hoedat siel-kundige prosesse soos byvoorbeeld, projeksie, identifikasie, regressie en misplasing in die sosiale lewe vertoon.

Hierdie ondersoekingswerk lewer dan die gegewens wat bydra tot die bespreking van die filosofiese grondvraagstellinge.

Die tegnieke in ondersoekingswerk vir die bepaling van sulke norme is egter nog jonk, nogtans is dit van groot waarde as onderwysers byvoorbeeld, weet hoe om 'n questionnaire, 'n gesindheidskaal, ens., op te stel, en hoe om 'n eenvoudige, sosiaal psigologiese ondersoek met kinders van verskillende ouderdomme aan te pak en te lei, om die betroubaarste inligting te bekom.

5. Om die onderwyser insig te gee in sy Eie Psigologiese Prosesse en sy Eie Rol as Onderwyser.

As 'n eensydige en foutiewe ideaal tot perfeksionisme haal ons Freud aan: "I hold .... that the teacher .... should have learnt to know and control his own conflicts before he begins his educational work. If this is not so, the pupils merely

24) Barnes L.J.: Youth Service in an English County. 1945.

Jenkinson A.J.: What do Boys and Girls Read? 1940.
Wall.W.D.: The Newspaper Reading of Adolescents and Adults. British Journal of Educational Psychology. 1948.
Wall. W.D.: The Adolescent Child. 1948.
Morgan A.E.: The Needs of Youth. 1939.

serve as more or less suitable material on which to
abreact his own unconscious and unsolved difficulties." 25)

Hoewel psigo-analise van elke onderwyser onmoontlik is (en dis somtyds wenslik,) voorsien die goeie opleidingskursus daarin om groter vertroue en bekwaamheid te bewerkstellig en om 'n gesonde ewewig te bewaar, deur ruimer ervaring en insig wat opgedoen word.

Om ons in staat te stel om 'n duideliker visie van die onderwyser en die klaskamersituasies te verkry, benader ons hierdie aspek as volg:

Die Posisie en Funksie van die Onderwyser:

a. Die onderwyser is 'n volwassene aan wie, uit die aard van sy werk, autoriteit oor die leerlinge gegee is.

Wat is nou die moontlike nadelle hieraan verbonde?

(i) Dit mag wees dat die onderwyser hierdie beroep gekies het, as kompensasie weens mislukking 26) in 'n ander rigting.

(ii) Hierdie toestand van sake mag tot gevolg he 'n kroniese konfliksituasie wat vir sowel onderwyser as leerlinge nadelig kan wees.

(iii) Die onderwysprofessie word beskimp deur opmerkings soos die volgende: "Teaching is a failure belt. It is the refuge of unsaleable men and un-

25) Freud A.: *Introduction to Psycho-Analysis for Teachers.* Allen and Unwin. 1931. Bls. 107.

26) Uit ondersoekingswerk blyk die omvangrykheid duidelik van die uiteenlopendheid van motiewe vir die keuse van onderwys as roeping. Die volgende werke bedien hierdie stelling:

Seagoe M.V.: "Some Origins of Interest in Teaching," *Journal of Educational Research.* 1942.

Austin F.M.: "An Analysis of the Motives of Adolescents for Choice of the Teaching Profession." *British Journal of Psychology.* Vol. I. Part 1. 1931.

27)

marriageable women."

b. Die leierskap van 'n onderwyser is gebaseer op 'n kombinasie van persoonlike hoedanighede van opvoeding met die skool as onderwyssentra en opvoedingsinrigtings.

Sy inisiatief bepaal die raamwerk waarin die perke van wisselwerking aangedui word, byvoorbeeld, in die skool kan hy sy kontakte met leerlinge so rig om die uitwerking te kan hê dat skok, teleurstelling en verwarring mag ontstaan deur sy teenwoordigheid in 'n toustanery vir 'n bioskoopvertoning, ens.

Op die platteland is veel meer bekend van die privaatlewe van die onderwyser buitekant die skool deur ooreenstemmend meer verskillende kontakte tussen hom, die leerlinge en ouers.

c. Die onderwyser is ook draer dog by uitstek draer en oordraer van kultuurprodukte.

Weens die posisie en funksie van die onderwyser berus die verantwoordelikheid op hom om ook die onwilliges, (wat lei tot konflik tussen 'n stimulerende groep) deur sy min of meer dwang- of forserende rol, deur sy persoonlike bronne van ooreding, sy opvoekundige en sosiale status tot "leer" te prikkel:

d. 'n Saak van algemene belang en aard, is die algemene opinie oor onderwysers, wat ewe-eens van groot waarde en ook deurslaggewend van aard mag wees in die keuse van hierdie beroep.

e. Ten slotte is die onderwyser 'n opvoekundige leier van 'n sekondêre groep; in hierdie geval 'n

---

27) Stewart: The Sociological Review. Vol.XLII.
Section One. 1950. Bls.20.

groep wat byeenkom om te leer en geleer te word.

'n Praktiese belangrike probleem vir die onderwyser is, hoe om sy persoonlikheid te bemiddel om die spanning deur konfliktsituasies en andersins, tot 'n minimum te beperk.

Dit bring mee dat hy die werking van die klein, vinnig veranderende groepe in sy klas moet ken, omdat hy besig is met die onderwys van elke kind, want die klaskamersituasie word gereken tot die "individu-in-die-groep," en deur die enkeling bereik opvoeding en onderwys die massa.

SLOTBESKOUING.

In ons beskouing oor die Sielkunde kursus vir die opleiding van onderwysers het die klem gevallen op sekere aspekte, wat ons hieronder saamvat as volg:

1. Die praktiese oriëntasie word veral benadrukt in die psigologies-analitiese aspekte van die leerproses.²⁸⁾

Die praktiese klem moet insluit die werklike, buiteskoolse ervaring van die kinders: dit dien ook as agtergrond van die leerlinge en lei tot eksperimentele werk, wat met die nodige beplanning en kontrole die werk van die sosiale psigologie heelwat mag uitbrei.

2. Andersyds mag die ondersoekings- en navorsingswerk, die onderwyser besiel met 'n visie op die toekoms van onderwysvraagstukke soos byvoorbeeld, die inhoud van die skoolkurrikulum en metodiek.

3. 'n Diepergaande analise van die onderwyser

28) 'n Werk van toepassing by hierdie beginsel is die van A. Pinsent: The Principles of Teaching Method. Harrap. 1941.

se funksie in die skool en die hooftegnieke van groepsrespons behoort gemaak te word; dit sal veral van waarde wees as dit toegepas word op karakterontwikkeling.

Sielkunde, indien so behandel, voorsien die gegewens of feite wat die werk van die filosofie in die opleiding van onderwysers mag ontwikkel want, dit mag ook van betekenis en waarde wees vanuit 'n ander gesigspunt.

Die ander gesigspunt is nou, die noue verwantskap wat dit inhoud met die werk wat deur sosiologie gedoen word.

Om die betekenis en waarde hiervan aan te dui, haal ons Stewart aan: "In order to enrich both the philosophy and the psychology, and in order to comprehend group phenomena and interaction we must also teach something of what we know of society. This last we may call the sociology of education, and is a subject which is going to influence the teaching of educational philosophy significantly, for it provides the emphasis on historic and social forces which gives urgency to study in the philosophy of education."²⁹⁾"

---

29) Ibid., bls. 10.